

Koulutuksen tulosalueen johtaja Hannu Sirén OPM:stä:

Ammattikorkeakoulujen määrä supistuu vielä, koulutuksen laatu ja vaikuttavuus paranevat

Opetusministeriön korkeakoulu- ja tiedeyksikössä koulutuksen tulosalueen johtajana toimivan Hannu Sirénin mukaan ammattikorkeakoulurintamalla eletään jo seuraavaa tiivistysvaihetta. Ammattikorkeakoulujen lukumäärä tulee edelleen pienenemään, mikä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että oppilaitosten keskinäiset yhteistyörakenteet hakevat uusia muotoja. Samoin ammattikorkeakoulujen yhteistyö yliopistojen ja toisen asteen ammatillisten oppilaitosten kanssa tulee entisestään tiivistymään.

Hannu Sirén työskenteli opetusministeriössä aiemmin ammattikorkeakouluyksikön johtajana. Puolentoista vuoden ajan hän on toiminut korkeakoulu- ja tiedeyksikössä koulutuksen tulosalueen johtajana.

Ammattikorkeakoulujärjestelmä on Suomessa vieläkin sängen nuori. Vakinaiset ammattikorkeakoulut syntyivät kokeiluvaiheen jälkeen vuosina 1996–2000. Kun aikoinaan lähdettiin liikkeelle 250 oppilaitoksesta, ammattikorkeakouluja oli maassamme viime elokuun alusta lähtien jäljellä enää 26.

– Korkeakouluverkon rakenteen kehittämässä lähtökohtanamme on ollut koulutuksen laatu ja vaikuttavuus. Liian hajanainen ja pirstaloitunut rakenne on ollut sekä ammattikorkeakoulujen että yliopistojen ongelma. Tämän on myös OECD nostanut usein esiin arvioidessaan suomalaista korkeakoulupolitiikkaa.

– Jotta koulutuksen taso nousisi ja aluevaikuttavuus paranisi, niin meidän on kullakin alueella löydettävä nykyistä keskitetyimmät ratkaisut, jolloin samoihin paikkoihin voidaan kasata yhä enemmän asiantuntemusta, Sirén toteaa.

Vanhan kuntarakenteen mukaan laskevien ammattikorkeakoulujen toimi aiemmin noin 80 paikkakunnalla nuorten tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Näiden paikkakuntien määrä tulee supistumaan oppilaitosten omistajien omien päätösten mukaisesti yhteensä 15:llä.

– Sen lisäksi korkeakoulut ovat keskenään sopineet uudeltaisesta työnjaosta, jossa ne ovat vaihtaneet koulutusohjelmia, lopettaneet tiettyjä ohjelmia ja kasanneet monin tavoin voimia eri puolilla Suomea.

Fuusioita ja pitkälle menevää yhteistyötä

Pääkaupunkiseudulla ja ruotsinkielisellä alueella on nähty kolme merkittävää fuusiota. Haaga Instituutin ammattikorkeakoulu ja Helsingin liiketalouden ammattikorkeakoulu Helia yhdistyivät viime vuoden alussa Haaga-Helia ammattikorkeakouluksi. Viime elokuun alussa toteutuivat kaksi muuta fuusiota: Evttek-ammattikorkeakoulu ja Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia yhdistyivät Metropolia Ammattikorkeakouluksi sekä Yrkehögskolan Sydväst ja Svenska yrkehögskolan yhdistyivät Ammattikorkeakoulu Noviaksi.

- On myös paljon tiiviitä, strategisesti johdettuja kokonaisuuksia, jotka eivät ole fuusion asteella, mutta jotka kuitenkin ovat tavattoman pitkälle meneviä yhteistyörakenteita. Ne ratkaisut tehdään useimmiten alueelliselta pohjalta.

Sirén mainitsee tällaisesta yhteistyöstä hyvän esimerkin Lapista. Lapin yliopisto, Rovaniemen ammattikorkeakoulu ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu ovat muodostaneet Lapin korkeakoulukonsortion, millä on yhteinen tätä kokonaisuutta ohjaava johtoryhmä.

- Tietysti päätösvalta on kussakin korkeakoulussa, mutta päätökset tehdään yhteisen päätösrakenteen mukaisesti kunkin omissa hallintoelimissä.

Sirénin mielestä ammattikorkeakoulu-uudistus on Suomessa onnistunut vastaamaan sille asetettuihin haasteisiin kansainvälisestikin arvioiden hyvin. Keskimääräinen yksikkökoko on kasvanut

tavattomasti, kirjastolaitos on rakennettu erittäin toimivaksi, ja tietojärjestelmät ovat kehittyneet koko ajan.

- Kansainvälistyminen on lisääntynyt. Tutkintorakenteet ovat tulleet selkeämmiksi, jatkaa Sirén menestystekijöiden luetteloa.

Työelämälähtöisyys ja oman profiilin tavoittelu

Ammattikorkeakoulujärjestelmän suurimpina vahvuuksina Sirén pitää työelämälähtöisyyttä ja itäsenäisten korkeakoulujen omaa profiili-

lia. OECD:n arvioinneissakin on kiitelty suomalaisten ammattikorkeakoulujen vahvaa työelämäorientaatiota.

- Suomi on kansainvälisessä mitta-kaavassa vahvimmin kiinni dualismin perinteessä, sillä muualla korkeakoulujärjestelmien liudentuminen ja yhtenäistyminen ovat menneet selvästi pidemmälle.

Ylemmistä ammattikorkeakoulututkinnoista on lyhyessä ajassa kehittynyt menestystuote. Työelämä on ottanut ne hyvin vastaan, ja sieltä tulee jatkuvasti paineita tutkintojen määrän kasvattamiseen. Esimerkiksi terveydenhuoltoalalla haluttaisiin lisää johtamistason koulutusta osastonhoitajan tyyppisiin työtehtäviin liittyen.

- Nämä tutkinnot ovat työelämäkyt-
kettäisiä ja opinnäytetyöt toteutetaan usein työelämän kehittämishankkeina, jolloin ne istuvat hyvin työelämän tarpeisiin.

Ammattikorkeakoulut ovat alueellisesti ottaneet oman paikkansa. Sellaisen työelämän kehittämiseen tähtävien mittavien hankkeiden toteuttamiseen ja organisoimiseen, joihin on mahdollista saada EU-rahoitusta, ammattikorkeakoulut ovat olleet riittävän suuria talousyksiköitä kantamaan vastuuta.

- Se näkyy muun muassa ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyön määrän kasvuna. Se on vuositasolla yhteensä jo yli 100 miljoonaa euroa.

Sirén näkee yhdeksi tulevaisuuden haasteeksi opetuskäytäntöjen muuttamisen eläväksi käytännöksi. Sillä saralla on vielä tehtävää, mutta hän uskoo ti-

lanteen kohentuvan yhteistyössä työelämän kanssa. Samoin väestön ikääntymisen ja nuorisoikäluokkien pientymisen merkitsevät suurta haastetta koko suomalaiselle koulutusjärjestelmälle.

- Työvoiman kysyntä eri aloilla tulee olemaan yhteensä suurempi kuin nuorisoikäluokan koko. Toinen haastava ongelma on se, että meidän koulutuspaikkamme eivät näytä olevan siellä, missä työvoiman kysyntä ja nuorisoikäluokat ovat.

Markku Tasala

